

Előfizetési díj.

Helyre postán vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy órá helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepekét követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Bel-királyuteza 28-ik szám hóvá a lap közlemények címzende

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. ötödik évfolyamára.

A „Kelet” jelen évvel fennállásának ötödik évfolyamára lép. A közönség pártolását kiérdemlendő, a közönségnek kívánunk eleget tenni, midőn lapunkat mérsékelt áremeléssel tetszősebb és nagyobb lakban új betűkkel állítjuk ki.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy órá	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legelőszérűbben postai utalvánnyal alólírt könyvkereskedéséhez küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés tén tiszteltelőddal szolgálunk.

Kolozsvár, januárban 1875.

Stein János

a „Kelet” kiadója.

A keleti ügyek.

Budapest, jan. 9.

(A.) A keleti kérdés egy idő óta ismét sokat kísért a lapokban. Románia, Szerbia és Montenegro egyaránt úgy szerepelnek, mint agents provocateur-ök, a kik szeretnék az óriási gyűlöletet, mely ott összehalmozódott, mielőbb lángra gyújtani és azt hiszik, hogy a fölrobbanó akna az európai török államot is levegőbe fogja röpíteni. Hogy a kis fejedelemségek mit hisznek és mit remélnek, az csak mellesleges dolog. A keleti kérdés majdan megoldásában kétségkívül nekik is jut bizonyos szerep; egészen ignorálni őket sem lehet. De a kérdés megoldásához anyai első rangú európai érdek fűződik, hogy azt nem ők, hanem az európai államok

a három souverain fejedelemségnek éppen e téren igen szűk hatáskör jutott. Elvezethetik a béke áldásait, melyet számukra a nagyhatalmak védelme biztosít; szervezhetnek, dolgozhatnak anyagi és szellemi felviragozásuk munkáján. De ha önálló szerepet akarnak játszani, ha átlépik a számukra kijelölt tevékenység körét, akkor bizonyára érezni fogják, hogy ama kéz, mely békés előmenetelüket védi, kihágásait megfenyíteni is tudja. Erről az illető fejedelemségek rég és catagoricus alakban értesítvük s alig hihető, hogy ily esetségekkel szemben akármelyiknek is kedve lenne a veszélyt, mely könnyen váláság alakot ölthet, meggondolatlanul fölidézni. Azért igen kevés valószínűséggel birnak ama hírek, melyek a keleti kérdés váratlan fölmerülését, harcziás kalamitások beálltát helyezik közeli kilátásba. Igaz, hogy a porta és a souverain fejedelemségek viszonya nem igen barátságos; de az is igaz, hogy e viszony évtizedek óta nem barátságos s hogy ma sem rosszabb, mint a minő évek óta volt. Az egyedüli különbség az, hogy e viszony habár sohasem volt benső, ma bizonyos események által némileg izgatottabb alakot öltött. Ez ilyen is már gyakran volt már a nélkül, hogy összeütközésre vezetett volna. A mi Romániát illeti, ez tényleg a porta beleegyezése nélkül is megszerezte a jogot, hogy a külállamokkal önállóan köthessen vám- és kereskedelmi egyezményt. A fényes porta ezt nagyon rossz neven vette ugyan, de egyszerű tiltakozáson kívül nem tön és nem is teend mást. Szerbiában a hadi párt került ugyan az uralomra, de először nagy kérdés, meddig marad e párt a hatalom birtokában és másodszor lesz-e bátorsága valami harcziás actiót kezdeni.

Különbözn akár e párt, akár a forradalom zavarja meg Szerbia békéjét, el-

Igen, ő volt az, testestől lelkeztől: az ő kiüszedett, könyvelt apró szeméi; az ő telt vastag ajkai, hosszú lekonyult hegyes orra. Mindent összevéve keveset változott az elmúlt hét év alatt, lehet, hogy valamivel puffattabbá vált arca, ez az egész.

Wawilits Nikander! kiálték fel, nem ismer ön reám? Punin egész testében összerendezte, szólásra nyitá száját s zavartan tekintett körül. . . .

— Valóban nincs szerencsém . . . kezdé vontatva, de hirtelen elakadt szava s aztán hangosan felkiáltott: „Az ifju ur Troitzkyból!” (Nagyanyám birtokának neve Troitzky volt.) Lehetséges-e, hogy ez a troitzky fiatal uraság legyen? — s kiejtő kezéből a font szökött.

— Pedig tökéletesen így van, — viszonozám felemelve a földről elejtett szököjét s átoleltem őt.

Szegény Punin alig tudott szóhoz jutni, az öröm és meglepetés miatt, lélekzete csaknem elakadt. Levette sapkáját, mely alkalommal láttam, hogy még az utolsó pár hajszál is eltűnt most feje hátsó részéről, úgy hogy a „tojás” tökéletes volt. Hogy Muza miként viselte magát e felismerési jelenet alatt, megmondani nem tudom, nem ügyeltem rá. Alig hiszem, hogy a Punin izgatottságát pusztán a személyhez való nagy ragaszkodás okozta volna; olyan volt véralakata, mely meg nem birt valamely váratlanul jött megrázkodtatást. Egy sokat hányatott ember idegessége látszott meg rajta!

— Látogasson meg minket, kedves ifju uram — szóla végre halk hangon; nem szögyenli ugy-e belépni a mi szegény fészünkbe? Ugy látom ön már deák is; nemde eljön?

— Ha nem leendek terhére, igen örülni fogok.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ső sorban a porta mint souverain hatalom dolga leszen a békét ott helyreállítani. Ezt tudják Konstantinápolyban és bizonyára számba is vették az eshetőséget, de mindezek dacára téresnek a hírek, melyek a porta nagy hadai készületeiről, csapat összpontosításáról stb. beszélnek. Eddig semmi olynemű intézkedés nem történt. A mi végül Montenegrot illeti, itt a podgoriczai mészárlás óta nagy ugyan az izgatottság, de azért föl nem tehető, hogy e barbar és kis államhadat fogja Törökországnak üzeni.

Ez oly kevésbé alapos a másik hír, hogy a három fejedelemség együttesen akarná a portát megtámadni. Akár van közöttük véd- és dacszövetség, akár nincs, a nagyhatalmak az ilyen merénylet ellenében igen komoly rendszabályokat vennének fogantatba. Ezt tudják az illető fejedelemségek s nem igen fognak a tüzzel játszani. Egészben véve a harcziás hírek nem érdemelnek olyan figyelmet, minőben egyes előkelő lapoknak is reszesülnek. Váratlan meglepetések ellen semminemű békéliga nem nyújthat ugyan biztosítékot, a legeszetlenebb dolgok is megtörténtek ugyan már, de a mennyire ez emberi előrelátás kiszámíthatja, közvetlen veszélytől oda lenni a keleten nem kell tartani. A helyzet a porta és a fejedelemségek közt ma sem jobb, de nem is rosszabb, mint évek óta volt, csaknogy ma még az összes nagyhatalmak szava is a béke érdekében érvényesül s alapos a remény, hogy számításait és várakozásaitak valamely kétségbeesett kalandori politika nem fogja megzavarni.

— A képviselőház 8-ikán tartotta az ünnepi szünetek után első ülését. A képviselők csekély számmal jelentek meg a házban. Az elnök 6 felszólalást a király és királyné köszöntését jelentette a képviselőháznak az évforduló alkalmával hozzájuk intézett üdvözlőlevélért. Több rendbeni kérvény között benyújtott:

Három: a Miklósvárszék kérvénye, melyben a csikszederai-földvári utnak állami költségén való fenntartását kéri.

A kérvények bemutatása után Ghyezy Kálmán pénzügyminiszter egy, a Budapesti főváros területén a jelen törvény kihirdetése után 1877. augusztus első napjáig építendő házak s a közlekedési sugárutnak legkülsőbb részét szegélyező villák és nyaralók adoménosságáról szóló törvényjavaslatot tesz le a ház asztalára. Szapáry Gyula gr. belügyminiszter törvényjavas-

— Nincs önnek most valami különösebb teendője?

— E perczen nincs semmi sürgős dolgom.

— No ez pompás. Mint fog örülni Semeonits Paramon! ma ő is a szokottnál valamivel hamarabb jó haza, s ezt is szombatonként haza eresztí asszonya. De nini — szinte feledém, egészen meg vagyok zavarva. Hisz ön még nem is ismeri a mi fiatal rokonnunkat. . . .

— Én siettem megjegyezni, hogy még nem volt szerencsém hozzá.

— Na hisz az természetes, hol is láthatna volna őt. Muza! . . . gondolja el uram e fiatal hölgyt Muza! . . . és ez nem csak olyan tréfás név, hanem valódi neve neki. Mit szól ön az átviteli rokonsághoz, mi a név és személyiség között feltalálható?

— Tehát kis Muza, bemutatom neked itt az ifju . . . ifju . . .

— Brodrow-ot — sugám neki.

— Brodrow urat, fejező be. Muza! figyelj ide. A világon legkedvesebb, legdrágább fiatal embert látod itt magad előtt. A sors összehozott volt vele, midőn még nagyon fiatal volt. Reményem, te is megszereted őt s szívesen látod házuknál.

Mélyen meghajtottam magamat, míg Muza elyörösödvé mint egy pipacs, jelentős, gyors pillantást vetett rám s aztán lesütö szeméit.

— Ah — gondolám magamban — tehát te azon egyének közé tartozol, kik a válságok helyzetben elpirulnak a helyett, hogy elhalványodnának, ezt jó tudni!

— Reményem, elnéző lesz ön irányában — jegyzé meg Punin; mi csak egy egyszerű leányka és nem divathölgynek neveltük őt.

latot tesz le a ház asztalára az 1848. V. t. cz. 5. §. a) pontja némely tételeinek módosítása tárgyában. A javaslat szerint Ó-Buda és a Margitsziget, mint most már a főváros kiegészítő részei, a szent-andrei választókerülettel elszakítottan s választási tekintetben is a fővároshoz csatoltatnak. Hasonló történik Nagyvárad város Váralja s Velence város-részeivel is, melyek eddig a bihari választókerülethez tartoztak.

Az ülés eloszlott azzal, hogy a keresk. miniszter több törvényjavaslata az osztályok hétéfői tárgyalására utasítottatott.

— Megyei utvám. A megyei utak fenntartására a közmunkaminiszter az eddigi 300,000 helyett, csak 150,000 frtot praeliminál és ezen összeg is kiválóság a hadászatiilag fontos megyei utakon levő műtárgyak fenntartására fog a törvényhatóságoknak segélyül adni. Hogy azonban a megyék utjait fenntartására a szükséges eszközökről rendelkezessenek, a kormány törvényjavaslatot fog előterjeszteni az országgyűlésnek, mely által a törvényhatóságok felhatalmaztatnának, hogy utjaikon vámot szedjenek.

— Az új választási törvény értelmeben a központi bizottság azon határozata, mely a választói jogosultságra vonatkozik, az érdekelte fél részéről a kir. curiahoz felelkezhető, mely ezen ügyek megírására tagjaiból egy külön bíróságot alakít. Ennek folytán a semmitől és legfőbb itélőszék elnöke közös ülésre meghívta a semmitől és legfőbb itélőszék összes bírói tagjait, hogy a választási törvény 51. §-a értelmében titkos szavazat útján választassék meg azon öttagu bírói tanács, mely ezen fontos és gyors elintéztést kívánó ügyek megírására hivatva lesz. Miután azonban előreláthatólag a törvény első alkalmazásánál igen jelentékeny leend a felfolyamodók száma, a két elnök abban állapodott meg, hogy két teljes tanács alakítására szükséges személyzet választassék meg, nehogy ezen ügyek elintéztése fennakadást szenvedjen.

Szász öszmunicipium.

N.-Szeben, jan. 7.

„Magyarország csak úgy lehet boldog, csak akkor tarthat számot arra, hogy a modern jogállamok sorába tartozóan tekintsek, ha az országgyűlés a papok megyesi program-

mi közben kilépett az árubűdéből s mi Muza-val követtük.

Azon ház, melyben Punin lakott, meglehetősen távol esett az árucarnoktól a kertészutczában. Utközben az én hajdani irodalmi tanárom elbeszélte egy más részlelet közelebbi életéből s foglalkozásáról.

Elváltunk óta, Baburinnal együtt keresztyén-kasul utazták csaknem egész Oroszországot s majd itt majd ott nyertek alkalmat, míg végre ez előtt mintegy másfél évvel, itt Moszkvában telepedtek le, hol reménylenek megpihenhetni. Baburinnak sikerült egy gazdag gyártulajdonos irodájában könyvvivői állomást nyerni meg. Nem valami nagyon jövedelmező állás biz az, — jegyzé meg Punin sohajva, sok a munka s kevés a haszon . . . de mit van mit tenni, ezért is hálát adhatunk az istennek!

Én is igyekeztem másolással, vagy tanórak adásával szerezni be valamit, de fájdalom, fáradozásaim még eddig nem sok sikerre vezettek, Kézírásom, a mint emlékezhetik ön, kissé ódivatu, nem felel meg a mostani ízlés kívánalmainak s órák adásában nagy hátrányomra szolgál néha, viseltem öltözékem s főleg még az is, hogy tanmögörom a szépirodalomról nem talál már a mai kor ízléséhez; és így többnyire határozott foglalkozás nélkül töltöm napjaimat.

— Ugy van ugy s azt hiszem, még tán ön is megtagadja már a régi isteneket s az ujakkhoz szegődik?

— Nős ön talán nem Wawilits Nikander? Valóban ugy tiszteli még most is régi Cheraskow-ját?

Punin megállt s kezeit égfelé emelve így szól:

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegjű minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelt Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau.

Nyiltéri czikkek

gármond sora után 25 kr. áizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ját, illetőleg az universitás által ama program értelmében fölterjesztett javaslatlattervet a külön szász öszmunicipium iránt minden változtatás nélkül törvénykönyvbe iktatja vagy is kimondja, hogy egyszersmindkorra lemond azon jogról, hogy a czélszerű közigazgatás tekintetében netalan szükségesnek mutakozó területrendezés kérdéséhez a királyföldön való hozzá szólhasson, hanem az intézkedést ez iránt a szász universitás tetszésére bizza.

Ezen bogarat, mondhatni rögeszmét, a szász papság verte a szász nép fejébe.

Ha pedig a belügyminiszter ilyenforma szerény követelésre nem hajt, akkor a vádállapotba kell őt helyeztetni: elvégre ha a parlament a szász universitással szemben a miniszter eljárását helyesli, akkor Baussnern Guidó „meglöheresedett” pamphletjével kell appellálni Európa közvéleményéhez a hallatlan magyar zsarnokság ellen, mely a német elemet Magyarországon oly mértékben föjtogatja, hogy például Szekesszentmiklósi és város tisztsége mai nap is kizárólag csak német nyelven fogalmazott rendeleteket és hirdetéseket ad ki, ámbár a törvényhatóság 90,000 lakosa közül 65,000 egy szót sem ért németül.

Dr. Teutsch megbízott embereinek sikerült a mozgalmat annyira szítani, hogy szász atyúinkat csakugyan komolyan hiszik, hogy a magyar országgyűlés égbe kiáltó igazságtalanságot követne el, ha doctor Teutsch superintendens öszmunicipiumát meg nem adja.

Azzal bezegz nem törődnek, hogy a megyesi álomlátás alapján a királyföld rendezése közigazgatásilag keresztülvihetetlen; hogy valamely törvény nem csak azért alkotandó ám, hogy pillanatnyilag alkalmatlan kérdést nyakunkról lerázzunk, melynek gyökeres megoldásához előbb több mégis hozzá kellene látni, ha a szász öszmunicipiumról összetakolt egyetemi csinálmány törvényre emelkednek is.

Mert e csinálmány nincsen semmi tekintettel az erdélyrészi többi törvényhatóságok oly égetőleg szükséges kikerekítésére; még kevesebb tekintettel van azon nemzetségekre, melyek a királyföldet a szászokkal együtt lakják.

A szász öszmunicipium alkotásával sem a kedélyek megnyugtátása, sem rendezett közigazgatás el nem érhető, hanem maradna minden ugy, mint régen volt, fennmaradna a régi vizsaly, fennmaradnának az elavult közigazgatási területek.

A szász papság azt kívánja, hogy más törvényhatóságok részek által szükségletileg is

— A legnagyobb mértékben uram, a legna . . . gyობb mér . . . ték . . . ben.

— S Puskind sohasem olvassa, ez nem tetszik önnek?

Ismét égfelé emelé Punin kezét.

— Puskind — kiáltá hűvvel, Puskin egy kigyó, nem több ő egy zöld bokorban ülő, csalogány hangon éneklő kigyónál!

Miközben ily beszélgetések közt haladtunk végig, az egyetlen tégálával kirakott járdáin Moszkva városának, azon városának, melynek mellékeve a „fehér kövy” de melyben egyetlen kö sinosen s teljességgel nem fejező, Muza is lépést tartva velünk jött szorosán a Punin oldala mellett. Róla beszélve, „hugának” neveztem őt. Punin egy oly alkalommal elhallgatott, megvakarta fületét s halkán közlétem, hogy ő hugának nevezi a leányt, hanem azért ez teljességgel nincs vele rokonságban, hanem egy szegény árva, kit Baburin ugy talált Worenechben kinek, nem volt sem apja sem anyja s mindenkitől el lévén hagyatva, sajátjaként felnevelt; a mi pedig őt, Punint illeti, éppen így nevezhetné leányának is, mert valóban leányaként szereti őt.

Nem kétlem, hogy ámbár Punin mindent szándékosan halkított, hangon mondta el, Muza mégis mindent jól hallott s megértette szavait; látszott rajta jól, hogy bosszankodik s szégyenli magát a mondottak miatt. Arca majd elkomorult, majd lágra gyúlt, arczizmai, szemhéja, ajkai, folytonos rezgésben, mozgásban voltak, orlyukai táglultak. Mindez bájos volt s nagyon furcsán és különösön nézett ki.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

PUNIN ÉS BABURIN.

Elbeszélés.

Írta:

TURGENCEV JÁN.

II.

(1837.)

(Folytatás.)

Néhány nap mulva történetesen az „áruudvar” (Bazar-Gostinnojdwor) boltosai közé tévedtem. Éppen szombat nap volt s így tömördek a verő, mindenfelé tolongás és szorongás; a portékákat kinalgató árusok harsány kiáltozása kellemetlenül hatott reám. Siettem kifelé, csak arra ügyelve, hogy mentől jobban kikerülhessem a kereskedők tolokását, — midőn egyszerre meglepetve állottam meg: egyik gyümölcsáros bodében pájtásom barátját, Muza Pawlowát, pillantottam meg! Oldalt állott, tölem elfordulva, s várni látszék valamire.

Kis habozás után, elhatározám, hogy hozzá lépek s megszólítom őt. De még át sem léptem egészen a küszöbön s éppen készültem üdvözlőletem megemelési fövegemet, midőn a leány megrettenve pár lépést hátrált, gyors mozdulattal egy bókabátós öreg ember felé fordult, kinek a gyümölcsáros éppen egy font szökölt mért volt ki — s megragadta karját mintegy oltalmat keresve nála.

Most az öreg ember is feléje fordult és — miként irjam le bámulatomat — Punin-ra ismertem benne, az én öreg barátom, Puninra!

elválasztott 9 szék és vidék külön önálló törvényhatóságot is, azután összesen municipális egységet is képezzen.

Már ez magában véve is éktelen képtelenség, melynek az lenne következtetése, hogy a nemzetiségi ellentétek minden szükség nélkül még inkább elmérgesednének és hogy az erdélyrészi többi megyékben a rendezett közigazgatás lehetetlenné válnék.

A sürgetett szász összmunicipium tehát oly anomalia volna, melyet az állam ugy saját mint polgárai érdekében nem tűrhete.

Az 1868. évi XLIII. t. cz. szelleme nyilván oda irányul, hogy az unio ellen elfoglalt elemeket az erdélyi részekben megnyugtassa. Nemcsak a törvény 10, 11, 12, 13, 14 és 16 §§-ei, hanem a szintén 1868 évi XLIV. t. cz. is ily intencióval lettek alkotva; különösen pedig az utóbb idézett törvény az, mely a nemzetiségeknek — tehát a szászoknak is — oly jogokat biztosít, melyeket a szász papság ferdén megvilágosíthat ugyan minden alkalommal, de eltagadni még sem tagadhat el.

Amde ha az előbb idézett törvény egy részről a királyföldi viszonyok rendezését kilitásba helyezi is, mégis világos, hogy másrésztől a királyföldet lakó állampolgárok egyenjogúságát is intézkedik.

(Vége köv.)

BELFÖLD.

Küküllő megyéből, január 1-én.

Alig lehet megye, melyben a politikai élet csendesebb volna, mint ős Küküllőmegyében; — itt a pártok, melyek hosszú és keserű harcokba fázasztották magukat egykoron, ma a fegyvernynygrás pihenésre engedett időszakát élvezik, — meddig? az a jövő titka, de legalább ez idő szerint, még jelek nincsenek, melyek a lármatűzek újabb meggyújtását sejtjenek. Nyugalomban élünk tehát annyira, hogy még az annyi port vert „magyarnemzeti párt” kiáltyánya, — avagy legújabbak a képviselő választások vezetésére hivatott központi bizottság megválasztása is küzdelemre nem izgatta a béke tisztelő feleket, annyira nem, — hogy az előbbi közös tanácskozás tárgyává nem is tette, míg az utóbbit t. i. a „központi bizottság” megválasztását is szintén küzdelem nélkül intézte el, a december 19-ik napján tartott rendkívüli közgyűlésében egyhangulag a szavazatok minden eltérése nélkül választván meg a következőt gokat u. m. Thuroczy Pál, Moldován Basil, Pekri István, Kinisy Mihály, Grünfeld József br. Szentkereszti György, Horváth Gábor, Gáspár György, Szilágyi Lajos, Andrási István, Schuster Ferencz, Horváth Gyula, Kispál Sándor, Kerekes Gábor, Rediger Árpád és Pap Miklóst.

Az ezek szerint megválasztott központi bizottság december 29-kén meg is tartá első alakuló gyűlését, mely alkalommal egyszersmind megválasztotta az összeíró küldöttségeket, tekintettel arra: hogy az összeírások a belügy-miniszter által kitűzött rövid idő alatt befejezést nyerhessenek, a két választó kerületbe tíz összeíró küldöttséget s azazott, az összeírások végbevitelére január 25-kétől február 3-ik napjáig terjedő időközött tüzvén ki. — A füstök utáni képviselők megválasztása iránt pedig oly intézkedést tettek, hogy azok minden községben e hó 10-ik napjáig keresztül vitessenek.

Küzseben állunk tehát a választások névjegyzéke egybeállításának, s e tekintetben óhajtasunk nem egyéb, vajha e jegyzék teljességre csökkentőleg ne hathatna, a törvénynek az adóhátrálókossokra vonatkozó rendelkezése!

Végül minthogy választási előmunkálatokról van szó, egy füst alatt legyen felemlítve, hogy e megyében lévő iparosok és kereskedők, mint a kolozsvári ipar és kereskedelmi kamara-hoz tartozók, egy iparos és kereskedői kamarai kütagot f. hó 25-én fogják megválasztani.

Bokosi.

Szamosújvárt, 1875 január 8-án.

A „szamosújvári korcsolyázó egyesület” által rendezendő táncszóval, illetékes helyről nyert értesítés folytán, közbjött körülményről fogva nem e hó 30-án, mint a „Kelet”, 5-dik számában közölte volt, hanem 26-án fog meg megtartatni.

Együttal azon kedvező helyzetbe vagyunk: közölhetjük, hogy a bálbizottság szerencsés volt a bálanyai tiszt elfogadására Voith Jánosné: szül. Gajzágó Katalin urnót megnyerni.

A bálbizottságnak ezen tapintatos eljárásért csak gratulálhatunk.

Azt hisszük a bizottsággal szemben nem követünk el discretiot, ha most nyilvánosságra hozzuk, hogy S. Iamón jeles népzenésünk zenekara mellett fogunk mulatni.

Reméljük, hogy fiatalaságunk, mely „él s hal” a jó zenéért nem egyszer fogja: „hogy volt?” hangoztatni.

Biztos kilitást nyújt erre a bálanya ismert kedvessége s nyájassága.

Kedves bálanya, szép hölgykoszoru s jó zene, az egyet érdekében „was wilt du noch mehr?”

Kézdi-Vásárhely, január 6. 1875.

A választási mozgalmak, mennyiben a központi bizottságok megválasztattak, mind Háromszékben, mind pedig városunkban megindultak: újabb megújabb kombinációk merülnek fel a választandó képviselők felől. Sokan a baloldalt mint Deákpart részéről, így gondolkoznak „válasszunk másokat, mert a mostani székelyföldi, sőt általán eddigi követek csak most az üllésszak végén tették meg azt, mit az első, sőt legelső időben kellett volna tenniök, hogy tömörüljenek helyi érdekeink keresztülvitelére tárgyában: tehát csak most az üllésszak végével adtak magokról életjét.” Ebben meg kell vallanunk, hogy az így gondolkozóknak teljesen igazuk is van.

Mások meg azt mondják: „csak válasszunk másokat, mert az eddigiek legelőtőbb érdekünket, a háromszéki vasutat, az ojtói összeköttetéssel elejtették s ez oly káros a székelyföldre, mit egy félszázad is alig képes helyreütni.” És ebben szintén igazuk van az így gondolkozóknak, miután a székelyföld általán fizeti ugyan, a vasuti nagy biztosítást, mint fizette és fizeti igaztalan az urbéri kárpótlást, már-már elviselhetetlen adójával, a nélkül, hogy a marosvásárhelyi vasuton kívül egy talpalatnyi vasutja legyen. Bizony báltérbe szorított mostoha gyermek a székely nemzet képviselői, mint parlament előtt, s valóban mostohának tartja a kormány is mint hajdan.

Némelyek meg így gondolkoznak: „válasszunk másokat, mert a parlament és kormány egy gazdálkodott az ország javaival, mint sok olyan birtokos, s ilyen van a képviselők közt is néhány, ki saját javait, szélesen terjedt birtokait, elolvasztotta, s azután röpiratokban ad tanácsot a kormánynak, parlamentnek a nemzet-gazdászát és takarékoságát.” Ha vajjon ezeknek van-e igazuk, vagy nincs, nem vitatjuk, s hajlandók vagyunk binni, hogy ezek tulságos fekete üvegen nézik át a dolgot. Mert ha meggondoljuk a nagy befektetést, ha meggondoljuk a felállított temérdek nevelő intézeteket, s ha általán az ország anyagi és szellemi felvirágzását szolgáló munkásságot, mit kormány és parlament kifejtett, a kérdéssel és hibás eljárások mellett is lehetetlen egyikőtől, mint másiktól az elismerést megtagadni.

Mások meg azt mondják: „válasszunk másokat, hisz a mostani parlament oly igazság szolgáltatást létesített, melynek törvényes voltát s eszige-lépteit, ha tekintjük: a Bach-korszak feledhetlen emlékü előnyével bir a mostani felett.” Nem tudom van-e ezeknek igazuk vagy nincs, mert jurista nem vagyok, s így illetékesen nincs jogom hozzá szólni; de azt bátran merem állítani, hogy az a nagy apparátus, sok költség és személyzet, a melylyel a törvényeszek most vannak beállítva, nem felel meg teljesen a reá fordított költség-knek, kivált ha emlékeznünk reá, hogy a mult időben három-négy személyből álló hivatali osztály csak nem épen akkora terület peres ügyeit intézte, látta el hátrálék nélkül huszadrész akkora kiadás mellett. Nem tudom mi ennek is az oka, de tudom azt, hogy országszerte igazságszolgáltatásnál, mint közigazgatásnál, egy kevésbé több munkásság, nagyobb szorgalom, s hivatali odaadás, reánk biztosan előérne, s ha a helyke dolyf, kevélység és önhittség helyett, ezeket tartanánk szem előtt, nemzetünknek előnyére lenne. Ez pedig nemcsak vidékünkön, hanem nagyobb darab országrészen is úgy látjuk hogy szükséges lenne.

Hogy kik lesznek, hogy lesznek megválasztva, arról most még korán lenne szólni, hogy vannak aspirációk erről, amarról, kik vágnak feljutni a központba, ezt elítélni épen nem lehet, kivált ha az a czél lelkesíti, hogy segítsenek az ország bajain, nem pedig a husos fazakak után való vágyódás.

Kézdivásárhely helyi ügyeiről is egy pár szót.

Lázár Mihály főispán érzékenyen búcsuzott el e város képviselő bizottságától, s tiszteletbeli polgárnak választá Tóth Sámuel indítványára, az iskola, árvaház, menház körül szerzett kiváló érdemeiért.

A központi bizottságot az erélyességéről és hivatali eljárásában való tappintatosságáról ismeretes polgármesterünk vezeti, ő lévén elnöke. Munkásságáról e bizottságnak majd később többet fogok írni.

Magyar lapok szemléje.

Az „Ellenőr” az Asboth röpiratát egy mozaiknak tartja, melynek darabjait innen-onnan szedegette össze. Ügyesen van összedallitva s figyelmet von magára, de utójára is csak compilatio, van benne eredeti is, de erre csak a közderultság az egyedül illetékes czáfolat. Hogy miért kellett e röpirat mégis akkora sensatiót, ennek nem volt semmi más oka, mint a röpirat azon fejezete, melyben gr. Andrássy Gyula van lefestve, nem egészen a természet után, s kissé torzított vonásokkal, de erős színekben. Ez a tökéletlen kép volt az, a mit részint elbámulással, részint tetszéssel fogadott a politikai világ minden része. Az „Ellenőr” azt mondja, hogy a gróf nem mesze van attól, hogy el lesz játszva részéről

minden rokonszenv a baloldali pártban, ha nem osztja el az illetéktelen beavatkozása iránti erősbülő gyanút és sokasuló rossz vért. Ezt a véleményét ajánlja osztalni, akár alapos akár téves.

A „M. Politika”-nak az a nézete, hogy az országunk uszora törvényre szüksége van. Az uszora törvény eltörlesztése nem lett az az eredménye, a mit attól a forgalmi szabadság theoret csuai vártak. Nem hozott idegen tőkét az országba, nem tette a pénzt olcsóbb, sőt neki bátorította az uszorst a legiszonyatosabb szivattyúzásnak, s a felszabadított uszora hártalan vakmerőséggel jelent meg a verseny-téren. A bajt egy szigorú törvény nélkül orvosolni, de csak mérsékelni is teljes lehetetlennek tartja.

A „Reform” azt hiszi, hogy ha minden koczára van téve, s mindennap közelebb jön az ítélet napja, nincs vesztegetni való idő, hogy a kárhozattól megmeneküljünk. Helyre kell állítani minden áron és gyorsan az egyensúlyt törlek és adó felemelések által. Rend nek kell uralkodni Magyarországon, a pénzügyiekben első sorban, de a kormányzásban és a parlamentben, a politikában és a társadalomban is. E rendet meg kell teremteni alkotmányos úton. Ajánlja, hogy a kormány vessen magával számot, képes-e elérni célját, és minő úton, módon. A budget, s az adó törvények nem fekszenek tárgyalásra készen a ház asztalán, pedig ha egy negyedév eltelik, mire a javaslatokból törvény válik. 2-3 millióval nagyobb lesz a hiány, a mi pedig nem csekélység akkor, mikor az egyensúlyt helyreállítani kellene. Nagy kérdés: az országgyűlés munkaképesebb lesz-e? Lesz-e vezérlete? fog-e birni a kermány a széthúzó elemekkel, bir-e a jelen kormány elhatározással, van-e terve az iránt, hogy mit tevő legyen ha nem bir a házzal? A „Ref.” úgy látja, hogy rendes úton csak úgy menekülhatnánk ki bajainkból, ha az alkotmányos tényezők mindenike f-ladattuk színvonalán állna és a cselekvés ösztönével és bátorságával birna.

A „Jelenkor” az ellenzék szélső padjain ülközve fordul, s kéri őket, legyenek tekintettel, legalább ez egyszer az ország szomorú állapotára, mely gyors orvoslásra vár; vegyék tekintetbe ez egy alkalommal, hogy az idő drága, hogy üres szó-fecseréléssel vesztegetni nem lehet, ne öntsék ki derűre borúra javveszkelő sopánkodásaikat, adják át a szót azoknak, kik különösen hivatva vannak hasznot hozó szavakat hallatni, kiknek tanácsa a hazára üdvös lehet, mert csak így lehet reményelni, hogy a törvényhozás munkál odása sikeres lesz, hogy hazánk borult egéről az összetörtanyosult felekegek szétfoszognak.

KÜLFÖLD.

Kolozsvárt, 1875. jan. 11-én

A franczia miniszterválság még mindig nincs befejezve. A közelebi táviratok szerint Mac-Mahon szigoruan ragaszkodott a monarchicus töredékekhez s egyeül velök akart új cabinetet alakítani. Egy ideig bizonyosnak tartották, hogy Broglie és Decazes hercegeket fog-nak az új kormány élén állani; programjuk a jelen provisorium fenntartása lett volna. Diplomatai körökben azon hír szárnyalt, hogy Mac-Mahon nem akarja az ország hangulatát tekintetbe venni. Állítólag szerdán egészéjjel Broglie herceggel tanácskozott s a főváros és a megyék hangulatáról kért felvilágosítást. Csütörtökön csak Broglie és Buffet urakat fogadta s a mérsékelt köztársasági pártvezérek egyikével sem beszélt. 11 órakor Buffet a monarchisták kitünősegit hirta magához s azt mondta nekik, hogy a tábornagy bizik a hadsereg hűségében s ezért a conservativok feje akar maradni, a republikanusok kizárásával, és ő ellenök akar miniszteriumot alkotni. Ezek folytán Broglie ur megkezdő a kormányalakításra vonatkozó alkudozásokat. De vagy az alkudozások szenvedtek teljes hajótörést vagy pedig a fenttebbi távirat nem hiven jellemzi Mac-Mahon nézeteit, mert egy szombati sürgöny azon nagyfontosságú hirt hozza, hogy a tábornagy, miután Larcy, a legitimisták vezére, megtagadta szolgálatait, Dufaure urat, a balközép egyik vezérét s Thiers volt miniszterelnököt bizta meg a kormány alakításával. Ha a hír valósul, akkor Mac-Mahon csakugyan nagy fordulatot tón, mely a szerencsétlen ország egész jövőjére messzemenő hatással lehet.

A hivatalos lap Mathieu Bodet pénzügy-miniszter jelentését közli az ország pénzügyi helyzetéről. A jelentés azt mondja, hogy a nagy háboru összesen 9.886 millió frankkal terhelte meg az országot: ennek folytán az évi szükséglet östzesen 775 millió frankkal emelkedett. Eddig azonban a törvényhozás csak 719 millió erejéig nyitott a kincstárnak új segélyforrásokat s a hiány fedezésére további intézkedések szükségesek.

A valóságos deficit 1872-ben 166, 1873-ban 209, 1874-ben 52 millió volt. Az 1875 diki előirányzatban 24 millió deficit szerep-l; — minthogy azonban ez évben a bankadósság törlesztésére 40 millióval kevesebb fordították, a valóságos deficit 64 milliót tesz. — Az 1876-

diki előirányzatban a kiadások 2616, a bevételek 2528 millióval szerepelnek s így a hiány 88 milliót teend. A miniszter azt mondja, hogy ismeri a kamra ellenszenvét új adók behozatala iránt, azt ajánlja, hogy a régi adók emeltessenek 93 millióval, mi a hiányt teljesen fedezni fogja. Minthogy azonban a miniszter idő közben megbukott, nagy kérdés, hogy ezen tervét meg fogják-e valósítani.

Köszönetnyilvánítás

Jakab Elek levéltárigazgató urnak.

Tisztelt országos levéltárigazgató urnak!

Legenek azon szép jeleivel is tetetve, hogy szerényen terve ki saját személyének kijelöltetésé elől, önmaga kezdeményezte s hatott oda barátai megnyerésével, miszerint a munka megírásával író-társra Szabó Károly hazánkfia bizas-sék meg. Korunk materialistikus irányával szemben, önnök e szép ténye az önmegtartózkodás legszébb példáját képezi.

Ezekben kifejezvé a bizottság önnök a székely történeti pályadíjalap megteremtése körüli buzagalmáért ünnepélyes köszönetét és elismerését, még két hivatalos értesítésnek kell kifejezést adnia. Egyik az, hogy a székely történeti pályadíjalapra vonatkozó indítványát indokoló szép beszédének a székely nemzet megírandó története előbe ígatását az 1874. ápril 7-én tartott országos értekezlet harározatilag megrendelte. Másik az, hogy önnök az alapgyűjtésről — a koronként hirlapilag közzétett nyilvános számadásain kívül — az országos értekezlethez külön is beadott östzetes számadását a bizottság megvizsgálván, azt, a kamatokat ide nem számítva; 6663 frt 7 kr. bevételi összeggel és 6679 frt 51 kr. takarékpénztárba tett összeggel mint kiadással, tehát 16 frt 44 kr. bevételek feletti többlettel teljesen rendben azaz úgy találta, hogy az időközben gyűlt kamatok hozzászámításával 1874. ápril 7-én, a midőn ön azt az országos értekezlet kezébe letette, az 1314 számú takarékpénztári könyvecske szerint az alap 6914 frt 79 kr. rron állott, mihez az az napon esedékes újabb kamat 99 frt 66 kr és a gr. Mikes-féle 100 frtos urbéri kötvény 73 frttal számított értékét hozzá adva, az 1874 ápril 7-ki értekezletkor állott a székelytörténeti pályadíj alap 7087 frt 45 kr. östszegből.

A számadás vizsgáló bizottság jelentése alapján önnök — a 16 frt 44 kr bevételek feletti többlettért, melyet az alap gyarapítására felajánlani sziveskedett — mint újabb áldozatáért, a bizottság köszönetet szavazott, s teljesen rendben talált számadásainak terhe alól a felmentést egyhangulag hozott határozatból megadta, a miről a számadási tételek igazolására becsatolt A. B. C. D. E. csomagokban foglalt irományainak visszazárásával ezennel hivatalosan értesítették.

A székely történeti pályadíjalap permanens ügyintéző bizottságának 1874. decz. 13-án tartott II-ik üléseéből.

Kolozsvárt, 1874 december 24-én.

Gróf Mikó Imre s. k.

Magyarország községi jegyzőihéz.

Tisztelt kartárs urak!

Évek óta hazánk községi jegyzőinek táborába mély álomban szendereg. Sünyos, legjobb erőnket bénító álmot aluvánk. A rohammal haladó idő legjogosultabb követelményei mögött majdnem elmaradtunk.

Nehéz munka volt ezen szunnyadozó táborban tevékenységére ébreszteni, arra birni, hogy saját sanyaru helyzetén, a haza fogyatkozással terhelt, munkaképtelenné vált közigazgatási gépezetén javítólak működjek, egyesüljön azon magasztos feladat megoldása czéljából, hogy elagodott kartársaink, özvegyeink és árváink megmentessenek az élet azon keserű nyomorától, mely inség alakjában sulyosítja az aggkor terhét, az elhagyatottság fájaldalmait.

A közöny ellen küzdve lelkesedéssel kívántuk a kartársak kebleit megtölteni. Bevalljuk, hogy remegve álltunk a hirdetett eszménk megtestesítési törekvő, gyarló erőnket messzire túlhaladó óriási munka alatt. Fáradozásunk eredményét felmutathatni a felszínre vergődött nehézségek számba vétele után nem remélhetjük, küzdelmünkben csak az erős akarat, kartársaink sorsán javítani adott erőt -- kitaratást azon ihlett lelkesedés, melylyel mindig

munkálkodni törekedünk, ha karunk sors családjaink jövője és annak biztosítása foro kérdésben.

Elismerést, hálát, hirnevet, vagy épe vezérszerepelhetnémséget soha sem hajlásztunk. A nyílt térre csakis azért léptünk ki eszménkkel, mivel más nem talalkozott, ki megtestesítését kezdeményezte volna. Nem vezettünk akarunk, hanem csak lankadatlanul küzdeni egy szent ügy érdekében, mely édesmindnyájún legszentebb ügye, legszentebb érdeke.

Készek vagyunk bármikor a vezetés szakavatottabb kezekbe letenni, s mint köz munkás legjobb erőnkkel a nagy épület betetözését előmozdítani.

A legelőnkebb örömmel kell azonban most azt is bevallanunk, hogy ok nélkül remegtünk, ok nélkül engedték a kétség suly által vajhmi kevés remény által megszállot keblünket gyötörtatni.

Igaz, nehéz miunka volt, míg sikerül az aluvó táborba munkakedvet és a szent ügy iránti lángihlettséget terelni. Sok lelkes szhangzott visszhang nélkül el a közönség homályában mélyen fekvő éj méla csendében. Kartárs urak leginkább kételkedtek kielégít sikerben és csak kevesen valának azon lelkesek, kik önzetlen feláldozással megküzdvén roppant akadályok halmazával, hangya szorgalommal, pénz- és időbeli áldozatokkal lőnel munkásai az alapjában megkezdett fényes épületnek.

Csak felette lassan emelkedtünk ki a magaslatra. Most küzdelmünk közepette egyszerre a biztató remény verőfényes sugara, éltető fénye villant fel. Beesültes, önzetlen törekvésünk figyelemre akadt, csak kevesek által pártolt ügyünk munkatársakat, hatalmas támaszt talált.

A fővárosi és vidéki sajtó legtekintélyesebb munkásai léptek érdekünkben a sorompók közé és a szellemi munkások hatalmas hangja felélesztette a közönyösség által elfoglalt nagy tábor zömét.

Ezen községi jegyzők addig tétlenül vesztegett táborba élénk munkásságra virradt. Az éj sötétje széteszszott és a remény fényes napja bevilágította, megmelegítette a mindinkább heves lelkesedéssel megtelt hideg kebleket.

Tömegesen sorakoztak a haza minden vidékében a kartárs urak; gyűlések, tanácskozások tartattak, és egymásután keletkeztek a községi jegyzők területi egyletei tevékeny működésükben törekedvén jobb állapotokat teremteni, zilált közigazgatásunkon javítani, sokszor a földönfutóvá tételének kitétt éhínséget szenvedő családjaiknak, a sulyos munka terhe alatt kidőlt agy kartársaink kétes jövőjét biztosítani és a legközelebbi időre egy Budapesten egybehevándó magyarországi általános községi jegyzők gyűlését létesíteni. Hirdetett eszménk életrevalósága hangosan elismertetett, és senkint nélkül munkálódik ez eszme megtestesítésén. Két szaklap is keletkezett, miknek első száma már is közkezen forog.

Mindinkább emelkednek ki a jegyzők táborából ügyünk buzgó harczosai.

(Vége köv.)

A kolozsvári torna-vivoda-egylet közgyűlése.

A torna-vivodaegylet tegnap délelőtt tartotta meg évi rendes közgyűlését a városi képviselő bizottság nagy termében, Elnök Pál Sándor a gyűlést megnyitottnak nyilvánítván, titkárt felolvasta, a választmánynak mult évi működéséről szóló jelentését, melyet egész terjedelmében közölni fogunk. Ezután felolvastattak a számadás vizsgáló bizottságok jelentései, melyből kitűnt, hogy a mult évben a magas kormánytól nyert 2.000 frt segély s az előtli év végével maradt 2227 frt 16 kr pénztármaradék beleszámításával a bevétel 7129 frt 84 krt tett, melylyel szemben 4489 frt 11 kr kiadás lévén, a pénztármaradék 1874. dec. 31-én 2640 frt 73 kr volt. Minthogy azonban 1873-ra 72-en nem vették ki a kamatot, 1874-ben pedig 368 szelvényt kell beváltani, melyre 2640 frt szükséges, a valóságos felesleg 73 kr. Ezután a közgyűlés kimondotta, miként a további részletfizetések nem fogadtatnak el s miután az építési s felszerelési költségek teljesen fedezve vannak, nemcsak, hanem 936 frt 55 kr meg tartaléktőkének marad, a részjegyek száma 400 helyett 373-ban állapittatik meg s miután a hátralekésok a szabályszerű figyelemzetésű deczára, részjegyeiket mind mai napig ki nem váltották, ezeket az alapszabály 6. §-e értelmében, az alírásból származott minden jogaktól megfosztottnak nyilvánította s a történet részletfizetésekét az egylet javára iratta. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy ezentul évenként 10 részjegy lehetőleg kisorsolassék, ha más-képen nem, Kolozsvár városának hozzájárulásával, méltányosnak tartván, hogy a város a kisorsolás eszközésében az egyletet segítse, annál inkább, mert a város nem reméli esztek közbejötté nélkül kamatot alig fog fizetni s az intézet a részjegyek kisorsolása után minden beruházással és felszereléssel együtt az ő rendelkezése alá megy át. Végre Chapon La-

ios vivó ter, ki egy felszázad óta szakavaióssággal, kitartó buzgalommal működik a városi előadás és terjesztése érdekében, egyhangú tiszteletbeli egyleti taggá választotta. Ez a különböző bizottságok tagjai voltak, ki még pedig: a leltározó bizottság tagjai: Adler Antal, Máyer Ferenc és ság tagjai: Züllich István, id. Merza József, a szamádas felülvizsgáló bizottság tagjai: Züllich István, id. Merza József, a jegyzőkönyv hírteljesítésére Veszely Károly, Tauffer Ferenc és a szavazásbizottság tagjai: Szatmári Elek, Mohr József s Máyer Ferenc. A tiszteletadás kerülvén a sor, elnökké: Pall Sándor, alnökké: dr. Haller Károly, titkár: Szatmári Elek, Mórész István, orvos: dr. Szatmári Elek, Fencz József, dr. Fischer Lajos, Kéthely József, Kővári Mihály, Nagy Lajos, Nedorosték Ános, dr. Szócs Emil s Váradí Móricz választottak meg.

Nemzeti színház.

(Shakespeare Hamletje, jan. 9-dikén.) Hamlet, a passivitás tragédiája szombati előadáshoz a nemes ambíció teljességével készült. Inészeink s el merjük mondani, oly sikert vív ki, mint magyar színpad a kozzvárián kívül, ez idő szerint, s e darabban, semmielőtt nem képes. Már a darab maga mintegy kényesíti a színezést, hogy a tartalom fenéghéhez mit komoly tanulmány után fogjon a közönség, mert különben a darabban a közönség nem lenne, hogy a magasabb szomszédokban lakó neveltség terére siklik s legkivált a zsiniszep személyesítők, kinek oly pszichológiai prolemlával kell megküzdnie, melynek megoldása legnagyobb színésznek sem mindig sikerül, s ha e jellem titkos szövegekbe képes valaki belemélyedni s tiszta képet alkotni magának az eszményről, mely töle várja megtestesítését, hol van még a kivétel, ezernyi apró nehézséggel, hogy a néző is teljesen érthesse a alak vergődő küzdeleseinak részleteit s belől egy nagy lélek tragédiájának összbenyomását nyerje!

Kovács Gyulát e valóban nagy feladat megoldása kiválólag qualifica egytelől amaz igaz lelkedés, melylyel életpalaját iránt viselkedik s amaz őszinte mély érzés, melylyel alakjaiba teljesen beleéli magát; másfelől az a műveltség, melylyel nemcsak maga fölött a lelkesedéssel legfinomabb vonásait is a jelentés és összefüggést a jellem egészével, hanem a jellem hatásának természetéhez képest hallgató is mintegy fölemeli értelme saját színvonalára s kényszeríti, hogy vele érezzenek, szenvedjenek s vele rohanjanak a tátony orvényle.

S na a színészi hatás e fő, e benső eszközei mellett járulnak a szintén jelenlévő külső eszközök: az alak, plastikai formával, ahang, művészi hordozásával s az arc, jellemző jékával, bár nem tagadhatjuk el, hogy a a gáncsot fölhoztunk, legképe e eszen ke hangoztatunk.

Plakája, például, néhol igen keresett, nem épeimindenkor helyesen kiszámított s így néha mepsik, hogy valamely helyzet egy takasba fogalt mozdulatok által való kifejezése néha nemott ér véget, a hol a színpad, hanem vagy elő s így váratlanul még egy új takasba kell kezdenie, vagy később s így a néző nem látja egész taktust s ehez képest néni hiány érez a hatásban.

Hazja sem rendelkezik mindazon árnyakkal, melyek a váltakozó szenvedélyek megfelelő kifejezésére alkalmasok s épen a hangerejedelm némi aránya szorítja néha a hangerejedelm meredélyére, honnan a visszatérés majdnem lehetetlen, minek a hangcsuklás néha követelménye s mi újat állja, hogy a darab metén természetes művészi fokozódás mindig illő mértékben jusszon érvényre. Ehez árul Kovács Gyulának egy régi s bár az utóbbi időben némileg alább hagyott, de teljesen még minég ki nem simított hibája: a tulajos spora beszéd, a mi különben hangkorlátival áll összefüggésben, mert a hangem mienütt érvén a szenvedély mértékeig, kifejeze a beszéd rohamosságával kíván magán segíni — természetesen az érthetőség vérsára. Am e hibák oly alapokon nyugszanak, melyek önyösen idomítva, elmaradhatlan tényezői a művészi hatásnak: az erős, szemézés érzései, az ábrázolt jellem teljes áthámlásába abba való teljes beleélésen, ugy egy bá hajjajuk ezek mellőzését, de nem ala megsemmisítését, melynek felszeg tövései.

Tan kissé messze mentünk e részletekkel, de Kovács Gyulát oly magas művészi képességgel bíró színésznek tartjuk, ki maga is eljes tudatával bir magas feladatának s saját rejének, s ki épen „Hamlet” kitünő személyesítésével, fölfogásával s alakításával följag önnyitja, hogy oly színész ő, kire az abszolút bírték is lehet, sőt kell alkalmazunk.

Oldiust Szentgyörgyi, Horatiot Krasznay, az ő sírását Kassai értelemmel, sikerrel nemelytő; Szacsavay Laertese a színész természet dományai gazdagságát, de teljes oda-

adásának némi hiányát tanúsítá; Vidor — Polonius — sokoldalú használhatóságának, buzgalmának újabb bizonyítékát szolgáltatá; Boér Emma asszony Opheliája egyelőjén kissé bágyadt és hideg volt, míg az erős drámai mozzanatokban neki melegegett s szokott színpadintouinát csillogtatá, — a királynét pedig Fehérváryné asszonytól kelle végig nézünk.

A középzsámu közönség lekesült. Kovács Gyulát nyílt jelenetben is többször hívták.

Hát a színpadra miért nyomatták: „fordította Arany János” ha a sugó előtt a régi szöveg fekszik? Am azért, csak minél több ily szép előadást!! L-t.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 11. 1875.

— **A szombaton** történt választások alkalmával a b. monostortutczai városrészben Fínály Henrik, az óvár-magyarutczai városrészben Fekete Pál s Katona József lettek városi képviselő bizottsági tagokká megválasztva. Ez utóbbiban azt hisszük, a bizottság nem egy szavazó gépet, hanem egy gondolkodó főt nyert. Ezt pedig azért hisszük, mert Katona József úr a választás napján, reggeli 8 órától, esti 6 óráig, Lászlófi asztalos kortesével, szakadatlanul a tornavivóda épületének ajtaja előtt állt, s a szavazni menőknek osztogatta a saját nevét tartalmazó cédulákat; midőn pedig a szavazatok kiadására alkalmával a többséget elnyerte, felkiáltott: „most már csakugyan azt mondom: éljen a baloldal!” — Ennek a Katona úrnak honhaza megmentésére célzó fontos tervet lehetnek, mert különben megfoghatlannak tartanók, mért didergett egész nap a hidegben, s mért drukkolta annyira a szavazatokat. — Kiváncsian várjuk, mily tervekkel lép föl, s hogy akarja városunkat lábra állítani.

— **Az egyetemi bál** szombaton január 9-én nyitá meg a farsangi táncvigalmak sorát. Mint rendszeren minden első bál alkalmával, egyik sem akarva első lenni s mindenik az első bál befolyását akarván bevárni, sokan voltak szépeink közül a kik távollétnélkül tündököltek, s nem egy volt a páholybeli néző közönség között, a ki a Tersich úrnak áldozók közé, a szépek ezen különben amugy is diszes koszorújába illet volna. Hanem talán egy se volt a megjelentek között, a ki azt megbánná volna, hogy megjelent; legfennebb azt bánnáta meg „a hogy” megjelent, mert a luxus és uszály nyomasztólag hatottak ez este is. Dícsérettel kell azonban megjegyeznünk, hogy az eddigiekhez képest még e tekintetben is, kevesebb ok volt a panasza, s a szépek legszebbjei között néhányan épen egyszerűségük által kívántak hatni. Helytelennek tartjuk bátkirálynökként egyesek külön bölcselemelését, mert hiszen Eris almáját kiki egyéni véleménye szerént adhatja egyiknek, vagy a másiknak, de lehetetlennek is tartjuk ennyi szép közül kiválasztani a legszebbeket, s így elég lesz elmondanunk, hogy valóban válogatott diszes közönség vett az estélyen részt. Az arisztokracia majdnem teljes számmal volt képviselve. Az igen csinosan rendezett fűzért táncot 35 pár tánczola, s a csárdások ujrázásának vége hossza nem volt. Az egyetemi bál az idén is régi fényéhez méltóan sikerült — szellemileg, de anyagilag nem; a tavalyi 300 forint tiszta jövedelem a kör javára fordíthatása helyett, most annak lehetett — a viszonyok számbavételével s a bál napjainak voltánál fogva — örülni, hogy nincs deficit, sőt 20—30 forintnyi haszon is van, a mi nagyérdemű a felülfizetéseknek köszönhető, melyeknek sorát a bálanya méltóságos Zeyk József né sz. gróf Teleki Ágnes ő nagysága nyitá meg, beletélt jegyét száz forinttal váltván meg, a mit addig is, míg az illetékes választmányi közönetét lapunkban közölnek, mint a nemes irányu egylet és ifjuság érdekében tett adakozást elismeréssel említnék meg.

— **Holnap** kedden lesz az első színházi álarczos bál, az ezen célra átalakított és feldíszített nemzeti színházban. Reméljük, a közönség tömegesen fog részt venni e mulatságon, mely az előkészüldésekkel itélve sok élvezetet ígér.

— **Az „egyetemi kör”** tegnap vasárnap rendkívüli közgyűlést tartott, melynek tárgya kizárólag a lemondott tisztviselők helyébe újak választása volt. Megválasztattak egyhangulag elnökek: Schilling Lajos; főjegyzők: Lengyel János és gazdának általános szavazattöbbséggel Keresztesi Lajos.

— **A jelen** egyre inkább kezd élnékülni a társaséletmozgalom. Szombaton, jan. 9-én thea estély rendeztetett s ez alkalommal a tó is ki volt világítva, a mit egy polgár a nyári színház égésének tartva, a tüzoltókhoz segítségért szaladt, a hol azonban jobban voltak informálva s vész nem jeleztetett. Tegnap vasárnap pedig zene mellett folyt a korcsolyázás, s a korcsolyázva tánczolás. A zene sem a katonai, sem valamelyik elsőrendű, hanem meglehetősen gyenge zenekar által volt képviselve, de így is jobb volt, a megnyitáskorinál, mert akkor zenét ígérték, a jegyet is úgy fizettették meg s mégis zene nélkül vitték a közönséget jégre.

— **A színházi igazgatóság**, mint értesülünk, a szerződöttésekben egy új, igen cél szerű rendszer behozatalán fáradozik. E szerint a társulat törzstagjainak három éves szerződés fog ajánlatni; természetesen ez új szervezkedési rendszer csak az eredeti és ezéltt is szokásban volt téli időnyekre vonatkozik. Így végre valabára el lesz érve, hogy egy tökéletes betanult ensemble-vel fog bírn a színházunk, a melynek jótékony hatása a művelődő műgák mindkét részénél érezhető lesz, előadás- és játékindben egyaránt. E terv kivitelének lehetősége főként a színész urak és hölgyek jó akaratától függ, mit maguk érdekében is remélhetünk. Az igazgatóság megteszt mindent, hogy a terv kivitelét elősegítse.

— **A kolozsvári** orsz. nemzeti színház műsora 1875. január hó 11-től jan. 24-ig. Hétfő január 11-én. Orpheus bérlet szám 94. Kedd 12. színházi álarczosbál. Szerda 13. Brankovics b. sz. 95. Csütörtök 14. Rigoletto b. sz. 96. Fekete mint szerződött tag. Péntek 15. Arany Chignon b. sz. 97. Szombat 16. A száz éves b. sz. 98 először. Vasárnap 17. Csikós b. sz. 99. Hétfő 18. Mártia b. sz. 100. Scholaster 2-szor. Jövő héti előkészültre kijelöltetnek: Kedd január 1-én. Narciss b. sz. 101. Szerda 20. Jó hazafiak b. sz. 102. Csütörtök 21. Bánk bán b. sz. 103. Péntek 22. Angelo b. sz. 104. Szombat 23. Pénz és becsület b. sz. 105. először. Vasárnap 24. 28 szám b. sz. 106. További előkészültre kitűzetnek: Ujak: Nem jó a tüzzel játszani, Házasok, Falu rosza, Hugonották, Granadai éjtanya, Angot.

— **A helybeli ügyvédek**, kamarájuk megalakítása végett, az előmunkálatsok ügyében egy öttagu bizottságot küldöttek ki Haller Rezső, Bokros Elek, Ferenczi Miklós, Kővári Mihály és Frits Albert személyökben. A bizottság más teendői sorában, a kamarai tisztviselőségre s választmányi tagságra a következő ügyvédek hozta javaslatba: Elnök: Haller Rezső; Helyettes elnök: Bokros Elek; Ügyész: Ferenczi Miklós; Titkár: Kővári Mihály; Pénztárnok: Dr. Weisz József. Rendes választmányi tagok: Bodor Pál, Frits Albert, Molnár Sándor, Muntean Ágoston, Nagy Miklós, Petrá János, Szacsavai Dénes, Tamási Sándor. Pótagok: Czako László, Deák Pál, Schilling Rudolf, dr. Weisz Ignác. Első tekintetre szembetűnő, hogy e diszes névsorból hiányzik annak a férfinak neve, ki a feloszlott ügyvédi egyletnek egyik legképzettebb s legmunkaképesebb tagja és már évekkal ezelőtt az ügyvédi kamarák szervezése tárgyában közrebozsított s nagy figyelmet keltetett jeles szakmúve által az egész intézmény létrejöttének egyik előharcosa volt. E férfi. Dr. Fischer Lajos mellözése talán csak, nem személyi indokokból származó, a mi egy ily nagy fontosságu köggyben teljességgel nem volna helyén s nem lenne igazolható. A javaslattevő bölcesség módosítását, reméljük, a napokban tartandó szavazó közgyűlés helyre fogja — az ügy érdekében — hozni.

— **Br. Kemény Ferenc** arczképét és életrajzát közli a „Vasárnapi Újság” legutóbbi számában. Ezenkívül ugyancsak e számban Petőfi két francia levelét közli eredetiben és fordításban Bem tábornokhoz, melyeket közelebbről mi is közlünk.

— **A zeneconservatorium** tisztviselő személyzete dr. Hintz György, Czirják Albert, Szenkovits Márton és Susztar Károly személyeiben január 10-én délelőtti 11 órakor tette tiszteletét közelebbről választott elnöke Simon Elek polgármester úrnál, tudtul adván elnökké történt megválasztását és kérve annak elfogadására, valamint a zeneconservatorium ügyének és sorsának hathatós partfogása és előmozdítására. Mire a polgármester ur azt felelte, hogy váratlanul történt reá nézve az elnökké választási megtestisítetése, melyet ha bár nem is ismerve még annak hatáskörét, elfogad, és igyekezni fog ezen új tisztség és hatáskörének megfelelni és a zeneconservatorium, ezen városunkban létező egyik legnevezetesebb műveltségi tényezője ügyének előmozdítása és virágzása érdekében mindent meg fog tenni és elkövetni.

— **Helybeli** polgár Schwartz Adolf ur — az elbénulhatott tüzoltók segélyezési alapjának gyarapítására öt forintot ajándékozván — fogadja az adakozó — sziveségéért nyilvános köszönetünket. Kolosv. Január 11. 1875. Minorich főpar. Nyárádi Lajos, segédtiszt.

— **Hymen.** Helyi ügyvéd Nemes József ur e hó 9-én vezette oltárhoz Pestesi Katalin urnőt. Áldást és boldogságot kívánunk e frigyre!

— **A m. kir. pénzügyminiszterium** valamennyi m. k. pénzügyi igazgatóságokhoz és vámhivatalhoz a következők rendeletét bozsátotta ki: A „phylloxera vastatrix” nevű szőlőpusztító rovar behozatalának lehető megakadályozása céljából — egyetértőleg a m. kir. földmívelés, ipar és kereskedelmi miniszteriummal — a mult 1874. évi augusztus 21-én 42.417. sz. a kiadott körrendelet enzenl oda módosítottatik, miszerint nemcsak a gyökerek, hanem a sima (gyökérnélküli) szőlővesszőknek (venyigék) behozatala is enzenl megtiltatik. Budapest, 1875. január 3.

— **A kereskedelmi ministerium** értesíti lapunkat, hogy Budapestben a vizíró-

ban új távirda állomás nyitattott korlátolt napi szolgálattal.

— **A n.-enyedi** ev. ref. Bethlen főtanoda ifjusága ez évi táncvigalmát jan. 30-án fogja tartani.

— **Szamosújvári hírek.** Az új választási törvény értelmében a központi választmány és a kerületek megalakítása a törvényhatósági közgyűlés által megejtetvén, a város — mint két követ köldésére hivatott törvényhatóság — „alsó” és „felső” választókerületre osztott, melyeknek határvonalát a sétatér piaci el bejárattól a tópiacnak délre néző során, a hétékereszt-utczán s a barompiacon át a „hétékereszt”-ig képzelt egyenes vonal jelöli. — Újév napján Simay Gergely törv. széki elnökénél a kir. törvényszék tiszti személyzete a városi ügyvédek, az örmény clerus és tanári kar tagjai testületileg tisztelegtek. — Dr. Mihályi Victor, az újonnan kinevezett lugosi gör. kath. püspök a szamosújvári káptalannál is működött huzamos ideig, Vancsa János jelenleg gyulafehérvári érsek püspöksége alatt. — A szamosújvári országos fegyintézetben f. hó elejétől kezdve a fegyenczek élelmezése s a rabmunka értékesítése már nem vállalkozók útján, hanem az eddigi bérleti rendszertől eltérőleg, házi kezelés mellett eszközöltetik. — A társalkodó egylet jelenleg huszonegy lapot járát, melyek közül 18 magyar, kettő német egy román; korábban egy örmény nyelven szerkesztett és örmény betűkkel nyomtatott hirlapja is volt, a Smyrnában megjelent „Arsalujsz Araratján” (Aurora Araratensis).

— **M.-Vásárhelyt** és vidékén a roncsoló toroklob újra nagy mérvben dühöng; a napokban egyik polgárnak két gyermekét ragadta el a járvány s épen midőn a gyászmenet a két koporsóval megindulandó volt, halt meg a harmadik. Elképzelhetni a szerencsétlen szülők e hármas bánatát.

— **A m.-vásárhelyi** jogászegylet — mint hivatalos lapja a „Székely Hirlap”-ból olvassuk — január 9-én tartá ez évi nagy gyűlést, melyen a többi tárgy között napirendre volt tűzve: a rendes ülés határozati javaslata az „irhoni börtöndrendszer”-nek nálunk leendő alkalmazása, nem különben a magyar váltótörvény és kereskedelmi törvénytervezet módosítása tárgyában.

— **Séta** hangversenyt rendezett e hó 10-dikén a maros-vásárhelyi tevékeny négyelet, mely tánczezel volt egybekötve, s ugyan ez alkalommal sorsoltattott ki, egy Kolozsvárt lakó árvaaleány által varott és kijátszás végett a m.-vásárhelyi jótékony négyelethez átküldött nagy fali szőnyeg.

— **A mócsvidéki** olvasó egylet évi rendes közgyűlése, szabályainak értelmében, minden év jan. utolsó szombatján, — az idén tehát e hó 31-én lévén megtartandó: ezen közgyűlésre a tisztelt egyleti tagok meghívotnak s mentől nagyobb számban megjelenésüket irt napon délelőtt 10 órára Mocson, a magyar népiszkola helyiségében tisztelettel kéri. Mocs, jan. 7. 1875.)* Dr. Winkler Frigyes, olv. egyt. igazgató.

— **A fővárost** fenyegető árvízügyről irtunk volt lapunk mult számában, most fel említiük, hogy ez ügyben — Kammermayer polgármester jelentése szerint — az előintézkedések megtörténtek, egyfelől a város felső- és alsó része közti összeköttetésre, másfelől a csatornák elzárása és szivattyúk felállítására nézve. A vizállás Budapesten 4' 6" a zerus pont felett. A partok e pont felett 29—31 lábnyi magasságra terjednek: s így árvízről tartani alig lehet, de az előintézkedések nem feleslegesek.

— **A budapesti** operaház építését — mint a „N. H.” értesül — már legközelebb meg kezdik a Hermina téren s így a fővárosnak külön erős operatársulata lesz.

— **Szepesi Imre** bölcseztudor és pesti egyetemi tanár, jan. 9-én meghalt. A tanügy egyik igen jeles harcosát s a magyar papság egyik fövilágosodott tagját veszíté el e kitünő férfiban, ki mint hazafi is érdemeket vívott ki magának. Béke poraira!

— **A megszűntetendő** mérnöki hivatalok között, a „Hivatalos Lap” legutóbbi száma közli, hogy a székel yudvarhelyi mérnöki hivatal 1875. évi februi évudvarhelyi hivatal szintén 1875. februr hó folyamában fog feloszlattatni és eddigi teendői részint a beszerzei, részint a kolozsvári hivatalra bizatnak.

— **Különös haláleset** történt Szászváros mellett Perkász nevű román faluban a mult hó utolsó napján. A mig a férj a falusi cizmadinál járt, neje, kit egészségesen hagyott honn, meghalt, s mire visszatért késő volt minden segély. A boncolásból kiderült, hogy az aszszony a puliszka túlságos mennyiségben való élvezése miatt halt meg.

— **Táborszki és Parsch** zenemű kiadó kereskedéséből újabbán a következő igen csinos kiállítás zeneművet vettük: G'vohr' raus polka, zongorára irta ifj. Fahrbach Filip. Ára 50 kr.

*) E meghívás közlésére a „M. Polgár” tisztelt szerkesztősége is szivesen kéri. W. F.

— **Magyarország és a Nagyvilág** 2-50 számának tartalma: Képek: Steinacker Gusztáv. — Beszterce vidéki oláhok. — Észak és dél. — Komédiások télen. — Az emberi vér javítása állat-ér által. Szöveg: Steinacker Gusztáv. — Ajánlás. (Költ. Szász Károly.) — Egy félben maradt kép története. (Toldy István.) — Beszterce vidéki oláhok. — Észak és dél. — Komédiások télen. — Az emberi vér javítása állat-ér által. — Szőlő-lugas közt. (Költ. Sipos Soma.) — A fővárosból. (Porzó.) — A szegény muzsikusi (Grillparzer beszéde. Márkus Miklós.) — Különfélék. — Sakkfeladvány. — Betűtalány. — Szerkesztői üzenet. Előfizetési díj: Negyedére 2 frt. 50 kr. Évenként 2 díszes jutalomkép.

KÖZGAZDASÁG.

Bevételek				A költségvetés			
1873		1874		1873		1874	
1873	1874	1873	1874	1873	1874	1873	1874
összesen	összesen	összesen	összesen	összesen	összesen	összesen	összesen
19 19	19 19	19 19	19 19	19 19	19 19	19 19	19 19
142284	142284	142284	142284	142284	142284	142284	142284
1411330	1411330	1411330	1411330	1411330	1411330	1411330	1411330
1570814	1570814	1570814	1570814	1570814	1570814	1570814	1570814
82	82	82	82	82	82	82	82
177189	177189	177189	177189	177189	177189	177189	177189
2009996	2009996	2009996	2009996	2009996	2009996	2009996	2009996
2228166	2228166	2228166	2228166	2228166	2228166	2228166	2228166
67	67	67	67	67	67	67	67
115456	115456	115456	115456	115456	115456	115456	115456
1288639	1288639	1288639	1288639	1288639	1288639	1288639	1288639
1404096	1404096	1404096	1404096	1404096	1404096	1404096	1404096
87	87	87	87	87	87	87	87
4085	4085	4085	4085	4085	4085	4085	4085
54576	54576	54576	54576	54576	54576	54576	54576
59261	59261	59261	59261	59261	59261	59261	59261
28	28	28	28	28	28	28	28
57027	57027	57027	57027	57027	57027	57027	57027
70780	70780	70780	70780	70780	70780	70780	70780
74806	74806	74806	74806	74806	74806	74806	74806
327888	327888	327888	327888	327888	327888	327888	327888
3130781	3130781	3130781	3130781	3130781	3130781	3130781	3130781
4078693	4078693	4078693	4078693	4078693	4078693	4078693	4078693
291471	291471	291471	291471	291471	291471	291471	291471
4143466	4143466	4143466	4143466	4143466	4143466	4143466	4143466
4434937	4434937	4434937	4434937	4434937	4434937	4434937	4434937

Kimutató a magyar keleti vasút üzleti bevételeinek Budapest, 1874. jan. 4-én.

Kimutató a kolozsvári takarékpénztár 1874. dec. havi üzletforgalma. Tartozik: 203. betét után 62878 frt 26 kr, visszafizetett váltók 105537 frt — kr, visszafizetett előlegek 5200 frt — kr, befizetett kamatok váltó előleg után 4523 frt 94 kr, illetékek 842 frt 48 kr, befizetett kamatok jelzálog kölcsönök után 305 frt — kr, részvény áttartási díjak 10 frt — kr, értékpapírok eladásából 7572 frt 50 kr, értékpapírok után befizetett kamat 2020 frt 09 kr, többek számlája 15000 frt — kr, bécsi bankhálózól 25 frt 93 kr, elhelyezmények után befizetett kamat 1777 frt — kr, Megtérített kezelési költségek 25 frt — kr, házbér az intézet saját háza után 587 frt 50 kr, állam illeték előlegek után 17 frt 85 kr,

Összesen 206622 frt 55 kr, Pénztári maradvány Nov. hó 30-ról 75386 frt 81 kr,

Fő összeg 28209 frt, 36 kr

Követel:

Visszafizetett betétek s tőkésített kamatok 124. betét után 33421 frt 14 kr, betéti folyó kamatokra 136 frt 91 kr, leszámított váltókra 128315 frt — kr, előlegek értékpapírokra 5480 frt — kr, jelzálog-kölcsönökre 14000 frt — kr, bécsi bankházának értékpapírok vételére 8422 frt 77 kr, 1873. évi oszálókra 40 frt — kr, kezelési költségekre 25 frt 93 kr, bekebelezési államilletékre 416 frt 25 kr, tiszti fizetésekre 396 frt 70 kr, megjelenési tisztelet-díjakra 297 frt, javítási költség az intézet saját háza után 580 frt — kr, apódlékos költség az intézet saját háza után 81 frt 33 kr, illeték előlegek után 17 frt 85 kr,

Összeg 191630 frt 88 kr,

Pénztári maradvány dec. hó 31-én 90378 frt 48 kr,

Fő összeg 282009 frt 36 kr.

